

Forslag

til

Lov om ændring af lov om Danmarks Journalisthøjskole og Institut for Presseforskning.

Fremsat den 7. oktober 1976 af *undervisningsministeren*.

I lov nr. 41 af 4. februar 1970 om Danmarks Journalisthøjskole og Institut for Presseforskning ophæves § 14, stk. 2.

Bemærkninger til lovforslaget.

I lov nr. 41 af 4. februar 1970 er det i § 14, stk. 2, fastsat, at loven skal optages til revision senest i folketingsåret 1976-77.

Undervisningsministeren har med henblik herpå nedsat et udvalg vedrørende revision af loven om Danmarks Journalisthøjskole og Institut for Presseforskning. — Lovens administration blev ved kgl. resolution af 9. oktober 1974 overført fra statsministeriets til undervisningsministeriets ressort. — Ifølge udvalgets kommissorium skulle dette, hvis det måtte finde, at overvejelserne om en eventuel nyordning ikke kunne være afsluttet i juni 1976, fremkomme med en nærmere motiveret indstilling om, at lovrevisionen udskydes.

Udvalget har den 21. juni 1976 afgivet en sådan indstilling til undervisningsministeriet. Indstillingen er optaget som bilag til lovforslaget, dog uden de to bilag, som er nævnt i indstillingen.

Hovedargumenterne for en udskydelse af lovrevisionen er ønsket om afklaring af en række forhold, således forholdet til andre videregående uddannelser med hensyn til adgangsguldering, styrelse, uddan-

nelserforløbets sammenhæng med andre uddannelser m. v., og spørgsmål i forbindelse med den toledede struktur, hvorefter højskolen er en selvejende institution, medens instituttet er en statsinstitution.

I folketingsåret 1975-76 blev der i folkettinget, den 10. december 1975, fremsat et forslag om ændring af loven. Det drejer sig om LF 120, der blev fremsat af Svend Andersen (Roskilde amt), Lars Abel, Jens Møller og Ninn-Hansen. Forslaget gik ud på at afkorte uddannelsens teoretiske del til $1\frac{1}{2}$ år mod nu $2\frac{1}{2}$ år. (Folketingstidende 1975-76, tillæg A, sp. 2103. Folketingstidende 1975-76, forhandlingerne, sp. 2801 og 4760-4780). Lovforslaget blev ikke færdigbehandlet inden folketingsårets udgang og er derfor bortfaldet.

På baggrund af lovrevisionsudvalgets indstilling foreslås lovrevisionen udskudt, således at revisionsbestemmelsen i lovens § 14, stk. 2, nu ophæves.

Når udvalget har afgivet endelig indstilling til undervisningsministeren vil der blive fremsat forslag om en egentlig revision af loven.

UDVALGET VEDRØRENDE REVISION AF LOVEN OM
DANMARKS JOURNALISTHØJSKOLE OG
INSTITUT FOR PRESSEFORSKNING

Den 21. juni 1976.

*Undervisningsministeriet, Frederiksholms Kanal 26,
1220 København K.*

På sit andet møde den 18. juni d.å. har det af undervisningsministeriet nedsatte udvalg vedrørende revision af loven af 4. februar 1970 om Danmarks Journalisthøjskole og Institut for Presseforskning drøftet den del af udvalgets kommissorium, der behandler tidsfristerne for udvalgsarbejdet. Det hedder i kommissoriet, at „såfremt udvalget måtte finde, at overvejelserne om en eventuel nyordning ikke kan være afsluttet i juni 1976, udbeder ministeriet sig en nærmere motiveret indstilling om, at lovrevisionen udskydes.“

Under henvisning hertil skal jeg meddele, at der i udvalget er enighed om at indstille til ministeriet, at en revision af loven udskydes. Der foreligger efter udvalgets opfattelse en række grunde til en udsættelse, og disse grunde skal nærmere uddybes i det følgende. De problemer, der skal gennemarbejdes eller afklares, før det vil være muligt at afgive en indstilling om en revision af loven, er så mangeartede, at det har været ugørligt for udvalget at bearbejde dem i den korte tid, der er forløbet, siden den definitive nedsættelse af udvalget.

Et væsentligt argument for udvalgets anbefaling af en udskydelse af lovrevisionen har været det forhold, at en række problemer omkring journalistuddannelsens indhold og organisation hænger nøje sammen med de overvejelser over uddannelsernes struktur og indbyrdes relationer, som i øjeblikket behandles og søges løst på flere planer. Det gælder spørgsmål som adgangsbe-

grænsning, styrelseslovanliggende og de enkelte uddannelsesforløbs forbindelse med andre beslægtede uddannelser, efteruddannelse m. v.

Erfaringerne fra forberedelsen af den nugældende lov om Danmarks Journalisthøjskole viser efter udvalgets opfattelse, at det kan være forbundet med ulemper at gennemføre en lovgivning om journalistuddannelsen uden den fornødne tid til overvejelser af sammenhængen med den udvikling, der i øvrigt er i gang på uddannelsesområdet. Dengang foreslog statsministeriets udvalg om en udbygning af journalistuddannelsen i Danmark en organisationsform i lighed med den, der var gældende for handelshøjskolerne i København og Århus (jfr. betænkning nr. 474/1968, sp. 22 ff.). Det forudsattes hermed, at Journalisthøjskolen forblev en selvejende institution med repræsentanter for pressens organisationer i bestyrelsen. Lovens endelige ordning blev imidlertid den, at den journalistiske grunduddannelse henlagdes til en institution efter det skitserede mønster, medens presseforskningen og visse supplerende uddannelser (jfr. nedenfor) blev henlagt til et statsligt organ, Institut for Presseforskning.

Det har dels medført organisatoriske forhold ved institutionen, som ikke mere virker rimelige, dels har det resulteret i, at Journalisthøjskolen og Institut for Presseforskning ikke er kommet ind under de styreformers, der er udviklet ved andre lignende institutioner i medfør af lov nr. 271/1970 om univer-

siteternes styrelse og siden lov nr. 362/1973 om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner.

Konkret er situationen den, at samtlige lærere ved Danmarks Journalisthøjskole og alle heltidsbeskæftigede videnskabelige medarbejdere ved Institut for Presseforskning har stemmeret ved valg af rektor og prorektor. Men kun afdelingsforstandere ved Institut for Presseforskning kan vælges til disse to poster (jfr. at alene professorerne ved de højere læreanstalter efter de dagældende regler var valgbare til hvervenerne som rektor og prorektor).

I de styrende nævn og råd besætter de studerende efter de gældende regler halvdel af pladserne i studienævn og $\frac{1}{3}$ af pladserne i de øvrige organer, d.v.s. lærerrådet og dettes forretningsudvalg. Det tekniske-administrative personale er slet ikke repræsenteret i de nævnte organer. I institutrådet, der er instituttets øverste myndighed, er der hverken repræsentation for det tekniske-administrative personale, de studerende eller medarbejderne ved Journalisthøjskolen, der formelt er underlagt afdelingsforstandernes ansvar for undervisningen på deres respektive fagområder. Endelig er der i Journalisthøjskolens bestyrelse, der har det øverste ansvar for skolens økonomi samt læreransættelser m. v., repræsentanter for pressens organisationer og Danmarks Radio, d.v.s. for aftagerne af de uddannede journalister, mens skolen kun er repræsenteret ved medlemmer uden stemmeret.

Da styrelsesloven for universiteterne og de højere uddannelsesinstitutioner muligvis vil blive underkastet en mere indgående revision i løbet af næste folketingssamling, finder man det ikke rimeligt at fremlægge synspunkter på styreform for Danmarks Journalisthøjskole, før resultatet af de nævnte overvejelser foreligger. Det må anses for uheldigt, om Journalisthøjskole og Institut igen på grund af tidsfaktoren skulle få en anden styreform end andre tilsvarende institutioner. Udvalget anser det derfor for vigtigt at kunne diskutere disse problemer i sammenhæng med den debat, der nu foregår, og i tæt forbindelse med de resultater, der nås for området.

Som nævnt er i henhold til § 6 i bekendtgørelsen om Danmarks Journalisthøjskole aftagerne for journalistisk uddannet ar-

bejdskraft repræsenteret i Journalisthøjskolens bestyrelse. I kommissoriet pålægges det udtrykkeligt udvalget at overveje journalistuddannelsens forhold til pressens organisationer, og det må også for dette spørgsmåls vedkommende, efter udvalgets opfattelse, være rimeligt at drøfte det i sammenhæng med de overvejelser, der i øjeblikket i øvrigt foregår om aftagernes og de faglige organisationers medindflydelse på uddannelsernes indhold. Det vil efter udvalgets mening være uforvarsomt at bearbejde disse problemer for journalistuddannelsens vedkommende uden tilstrækkelig indsigt i, hvordan de tilsvarende problemer i øvrigt søges løst i uddannelsessystemet.

Tilsvarende overvejelser gør sig gældende med hensyn til de problemer, der har deres udspring i de forskellige arbejdsvilkår for medarbejderne ved Danmarks Journalisthøjskole og Institut for Presseforskning. De heltidsansatte medarbejdere ved sidstnævnte institution har undervisnings- og forskningsforpligtelser svarende til dem, der gælder for videnskabelige medarbejdere ved de højere uddannelsesinstitutioner. Medarbejderne ved Journalisthøjskolen har ikke en udtrykkelig forskningsforpligtelse og derfor en betydelig større undervisningsforpligtelse.

Hele spørgsmålet om den mest hensigtsmæssige opdeling mellem undervisning og forskning (herunder bevillingerne til disse aktiviteter) behandles for tiden indgående i uddannelsesplanlægningen. Udvalget mener, at en vis afklaring af denne problematik er en forudsætning for, at der kan fremsættes forslag om, hvorledes spørgsmålet kan løses i forbindelse med journalistuddannelsen.

Til disse betragtninger, der alle begrunder, at udvalget må ønske en passende tid til sit arbejde, føjer sig en række overvejelser om journalistuddannelsens placering i forhold til andre uddannelser, som efter udvalgets mening kræver grundig behandling med hensyntagen til, hvad der i øvrigt overvejes af foranstaltninger på dette område.

Den nugældende lov henlægger i § 7 visse opgaver til Institut for Presseforskning vedrørende journalistuddannelsen og dennes forbindelse til andre uddannelser. Det pålægges Instituttet:

at etablere en videregående uddannelse for

studerende, der har gennemgået grunduddannelsen ved Danmarks Journalisthøjskole,

at etablere (i samarbejde med Århus Universitet) en tillægsuddannelse i journalistik med henblik på virksomhed i presse, radio og tv for studerende og kandidater fra universiteter og andre højere uddannelsesinstitutioner, og

at give (i samarbejde med de enkelte fakulteter ved Århus Universitet) universitetsstuderende i øvrigt adgang til at gennemgå kurser og eventuelt aflægge eksamen eller anden prøve i fag, der hører under Institutets virkeområde.

Hertil knytter sig bestemmelsen i § 4, stk. 2, i loven om Danmarks Journalisthøjskole om, at skolens undervisningsvirksomhed også omfatter efteruddannelses- og specialkurser. Det har stedse været et stærkt og hyppigt fremført ønske fra Dansk Journalistforbund og Danske Dagblades Udgiverforening, at der blev iværksat en sådan efteruddannelse. Der henvises vedrørende efteruddannelser til betænkning nr. 672/1973 om efteruddannelse af journalister (vedlagt som bilag).

Der er gjort forsøg på at løse disse uddannelsesproblemer, blandt andet ved, at der på forsøgsbasis i 1973-74 gennemførtes nogle kurser som tilvalgsfag for statskundskabsstuderende ved Århus Universitet. Kurserne blev til i et samarbejde mellem Institut for Presseforskning og studienævnet for statskundskab og samfundsfag ved Århus Universitet, og de omfattede fagene praktisk journalistik, informationsret og sproglig kommunikation. Der har ikke været ressourcer til at udvide forsøget eller gøre ordningen permanent.

Med hensyn til etableringen af en overbygning på journalistuddannelsen har der endnu ikke været mulighed for at indhøste erfaringer. Det første hold, som har gennemgået den nye journalistuddannelse, tog den afsluttende eksamen i 1975. Siden har yderligere et hold studerende afsluttet uddannelsen i vinteren 1975-76, og det er derfor først nu problemet om en overbygningsuddannelse er aktualiseret.

Hvad angår den stærkt ønskede efteruddannelse med mulige specialkurser har det af kapacitetsmæssige grunde hidtil ikke

været muligt at imødekomme blot en del af det uomtvistelige behov. I forårssemesteret 1976 viste der sig dog mulighed for at optage nogle få uddannede journalister på enkelte fagmoduler. Man udnyttede denne mulighed ved at indbyde interesserede journalister til at deltage i den pågældende undervisning og vil dermed få et indtryk af de fordele og ulemper, der vil være forbundet med at yde undervisning på samme tid til studerende og til færdiguddannede journalister. Tidsrammen for at indhente sådanne erfaringer vil dog være begrænset af, at forsøget ikke kan løbe videre efter 1. september 1976, da et meget stort hold studerende vender tilbage til skolen efter praktiktiden.

Der er altså vedrørende de mange spørgsmål om journalistuddannelsens forhold til andre uddannelser inden for de gældende bestemmelser indhentet visse erfaringer om behov og muligheder, men en mere systematisk vurdering heraf har af de antydede grunde ikke kunnet foretages. Det er udvalgets opfattelse, at en mere omfattende behandling af dette felt må gennemføres, og at den bør ske i relation til de overvejelser, der i øvrigt foregår om studiernes længde, behovet for differentierede uddannelsesstilbud, studiecombinationer og meritoverførsel. Også dette er efter udvalgets mening et argument, der taler for at udskyde lovrevisionen.

Udvalget vil i den forbindelse gerne understrege, at der heller ikke efter dets opfattelse foreligger så akutte behov for en omgående revision af loven, at en udskydelse vil have uheldige følger for skolens og instituttets arbejde. De første eksaminer har sammen med erfaringerne fra praktiktiden og de første færdiguddannedes arbejde i praksis vist, at der inden for de eksisterende bestemmelser er lagt et rimeligt grundlag til at få realiseret lovens mål med hensyn til journalistuddannelse.

En udsættelse vil efter udvalgets mening gøre det muligt, bedre end tilfældet er nu, at vurdere erfaringen med den eksisterende journalistuddannelse. Som nævnt er indtil nu to hold færdiguddannede, og et tredje hold afslutter uddannelsen i sommeren 1976. Men det må i denne sammenhæng understreges, at der fra og med efterårssemesteret 1974 skete en betydelig omlægning af uddannelsen. Pr. 1. august 1974 afløstes nemlig stats-

ministeriets bekendtgørelse af 6. januar 1971 om grunduddannelse og eksamen ved Danmarks Journalisthøjskole af bekendtgørelse nr. 345/1974 om forprøve og grunduddannelse ved Danmarks Journalisthøjskole. Et overgangshold, som har gennemført 1. del efter den tidligere bekendtgørelse og 2. del (efter praktiktiden) i henhold til den nye, skal op til afsluttende eksamen i 1977. Det første hold, som udelukkende har studeret efter den nye bekendtgørelse, afslutter først uddannelsen i februar 1978.

Ændringer i uddannelsen afspejles i, at der gradvist er indført en række nye fag, som endnu ikke er gennemført fuldtud. Der er endnu kun begrænsede erfaringer med fagene psykologi og sociologi, med massekommunikationsteori og med disciplinen videnskab og teknik (en undervisning i dette fag begynder på forsøgsmæssig basis i foråret 1977). Undervisningen i de elektroniske medier (radio og tv) blev påbegyndt i efteråret 1974, idet man først fra dette tidspunkt i de nyindrettede studier havde de tekniske muligheder for en sådan undervisning.

Endvidere er man i gang med at udvide uddannelsen til også at omfatte andre medier, herunder magasinpressen. Af udvalgets sammensætning fremgår, at undervisningsministeriet har ønsket overvejet uddannelsens relation, også i forhold til andre medier

end den trykte dagpresse samt radio og tv. Udvalget ønsker på den bedst mulige informationsbaggrund at drøfte den række indholdsmæssige og organisatoriske spørgsmål, der opstår i den forbindelse. Herunder vil man være interesseret i resultatet af de oplysninger om uddannelsesbehovet, der kan ventes fra et prognoseudvalg, nedsat af skolens uddannelsesråd.

Udvalget ønsker meget at have den fornødne tid til at drøfte journalistuddannelsens indhold i forhold til de forskellige behov, og en udvidelse af spektret af anvendelsesmulighederne for de journalister, der uddannes, forudsætter tid til en vis bredde i drøftelserne. I den forbindelse henledes opmærksomheden på den henvendelse, som Dansk Journalistforbund og Danske Dagblades Udgeverforening den 7. maj d.å. har sendt til undervisningsministeriet vedrørende mulighederne for at kombinere dele af journalistuddannelsen med dele af pressefotografuddannelsen. Der henvises til vedlagte betænkning om udbygning af pressefotografuddannelsen i Danmark.

På denne baggrund skal jeg på udvalgets vegne henstille, at revisionen af loven om Danmarks Journalisthøjskole og Institut for Presseforskning udskydes, til udvalget har haft tilstrækkelig tid til at behandle de i denne skrivelse nævnte problemer.

På udvalgets vegne

Tage Kaarsted.

Formand.